

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementenprijs f 7,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

En zie, meer dan Salomo is hier

Lukas 11:31

De Zone Gods laat hier tot veroordeling van de felle twistgesprekken die tegen Hem ontketend werden, de koningin van Scheba spreken.

Van de einden der aarde was zij gekomen om te horen de wijsheid van Salomo en dat was haar tot zegen. De wijsheid die zij zocht vanuit de ingeschapen Godskennis in het licht van de algemene genade, kon haar niet bevredigen, daar was een knagende leegte in. Op het gerucht van de grote wijsheid waarmee de Heere Salomo begiftigd had, kwam zij vanuit het land der duisternis naar Jeruzalem, om dat te beproeven vanuit zijn woorden en werken. Het moest voor haar zijn de ware levenswijsheid van de beleving.

Vriendelijk werd deze koningin door Salomo in zijn paleis ontvangen. Zij sprak tot hem vanuit de vragen en raadselen van haar hart. „En Salomo verklaarde haar al haar woorden; geen ding was er verborgen voor de koning, dat hij haar niet verklaarde.” Het werd voor haar een onvergetelijk gesprek, want zij mocht er door komen tot het geloof in de Heere. „Het is,” zo sprak zij, „een waarachtig woord geweest, dat ik in mijn land gehoord heb.” En dat bracht een keerpunt teweeg in haar hart en leven.

Met een heilbegerig hart werd deze vorstin door Salomo vanuit zijn paleis geleid, langs de daartoe bestemde opgang, in het huis des Heeren, om met nog meer klaarheid te komen tot de kennis van Gods volheerlijke heilsopenbaring in Christus.

Eerst moest de man die met zijn offerdier tot de priester kwam 't met zijn hand op het hoofd van zijn offer betuigen, dat hij een doodschuldige zondaar was. Zodat het vanuit die boetvaardigheid plaatsbekledend door de priester werd overgenomen, om gelegd te worden in het door de Heere ontstoken vuur tot verzoening in het door God beloofde Lam. En hiermee werd haar de weg geopend naar de geur van het gouden reukofferaltaar voor gebed en dankzegging. In elke dienst werd het volk aanschouwelijk onderwezen in de drie stukken van ellende, verlossing en dankbaarheid, opdat die steeds meer diepgang zouden bekomen in het hart door een ootmoedige geloofsbeleving.

Vanuit het geloof kwam deze vorstin de Heere te loven, zeggende: „Geloofd zij de Heere, uw God, die behagen in u gehad heeft, om u op Zijn troon den Heere, uw God tot een Koning te zetten; overmits uw God Israël bemint, om hetzelfde tot in eeuwigheid op te richten; zo heeft Hij u tot een koning over hen gesteld om recht en gerechtigheid te doen.”

Vanuit deze heerlijke geschiedenis zegt de Heere Jezus: „En zie, meer dan Salomo is hier”. De Zone Gods is als waarachtig mens meer dan Salomo. Hij is gezalfd en gezonden door de Vader, om de geestelijke tempel te bouwen van levende stenen, waarin Hij is naar de ordening van Melchizedek, de enige Hogepriester.

De meerdere Salomo gaf blinden het gezicht en doden het leven. Met woorden en daden kwam Hij het te bewijzen de van God verordene Zalmaker te zijn. En wat werkte dat uit? Velen

kwamen Hem met al Zijn woorden en werken te verachten, zelfs op één lijn te stellen met Satan.

Uit dat verband nu blijkt dat de meerdere Salomo ook is de richterlijke Salomo. En dat zal ten volle duidelijk worden op de grote dag des gerichts.

Alsdan zal het gaan om het komen tot Hem. Hij is gekomen om de zaligheid te verdienen, en is komende tot ons door Zijn woorden en werken, opdat wij tot Hem zouden komen om door Hem gezaligd te worden. Onderzoek de Schrift en zoek Hem vanuit het Woord te leren kennen. Beproof Mij in gehoorzaamheid aan Mijn Getuigenis of Ik u niet zal verhoren, zegt de Heere. Van dag tot dag klopt de Heere door Zijn Woord aan de poort van ons hart om tot Hem uit te gaan. Wie tot Hem komt zal Hij geen zins uitwerpen.

Hier stelt de Heere de koningin van het zuiden tot een voorbeeld. Zij heeft het beproefd of het gerucht van Salomo waarachtig was. En zie, zij heeft het alsoo bevonden. Beproof het als u twijfelt met een naartig onderzoek of de Schrift niet waarachtig is. Het baat niet al zeggen wij domweg „de Bijbel is Gods Woord”, en we leven zorgeloos voort alsof er geen eeuwigheid aanstaande is. Het Woord dat waarachtig is in zichzelf daar het uit Gods mond is voortgekomen, moet waarachtig worden in ons hart en leven.

Tegen het volk dat tot Hem mocht komen door Zijn genade om Hem te leren kennen tot omhelzing in het geloof als de van God verordene

Zalmaker, zal geen beschuldiging in te brengen zijn. Want zij zijn door Zijn gerechtigheid volmaakt in Hem.

Maar allen die in zorgeloosheid en afkerigheid voortleven en niet komen om te luisteren naar de wijsheid van de meerdere Salomo, zullen in de grote dag des gerichts veroordeeld worden door het volk, dat vanuit het land der duisternis tot Hem mocht komen en verkregen heeft het geloof dat werkt door de liefde. En zie, zij zullen verstommen, ja zij zullen voor eeuwig verstommen. En dat bindt de Heere ons hier op het hart.

Nijkerk

R. Kok

VAN DE ADMINISTRATIE

Van verschillende zijden bereiken ons vragen over plaatselijke moeilijkheden in onze kerken. Dat wij zulks diep betreuren zal worden verstaan. Maar daarover te antwoorden in „Van de Administratie” is niet mogelijk, daar dit niet op onze weg ligt. Evenwel is er allereerst wel veel te constateren wat ons verontrust voor de toekomst. Wij hopen dat de Commissieleden van „Bewaar het Pand” daar aandacht aan blijven geven, opdat ons blad meer en meer voorlichting moge geven in de leer onzer kerken zoals die ons vanaf onze jeugd is voorgehouden. Dat ons blad steeds meer belangstelling krijgt bewijzen steeds de vele reacties die wij ontvangen. Ook de verschillende giften getuigen daarvan, waardoor het mogelijk is, ons blad ongehinderd te doen verschijnen, hoewel de drukkosten aanzienlijk zijn gestegen. Met veel dank mogen wij vermelden extra te hebben ontvangen f 223,— terwijl wij weer 6 nieuwe abonnees mochten noteren. Wie geeft ons weer op, een nieuwe klant voor „Bewaar het Pand”? Ons gironummer is 70 43 50 t.n.v. Administratie „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen a.d. Rijn.

N.B. Ik ontvang nog voor ons blad van N.N. een gift van f 10,— en van de Mannenvereniging te Elburg een gift van f 20,—. Voor een en ander hartelijk dank!

v.d.L.

De Christinnereis is voor jong en oud

52

Na deze zag ik, dat zij gekomen waren in het land Beulah, waar de zon nacht en dag schijnt. Daar zij zich vermoeid gevoelden, gaven zij zich aan een aangename rust over en daar de pelgrims vrij mochten genieten van al wat dit land opleverde, en de boomgaarden en wijnstokken het eigendom waren van de Koning der Hemelstad, stond het hun vrij, zich te verkwikken naar hartelust.

Meer dan ooit mocht het hier gesmaakt worden, dat deze pelgrims de Heere dierbaar waren. Dierbaar was hen de Heere Jezus en door al hun heil en zaligheid in Hem te zoeken, mochten zij volhard in het geloof. En dat geloof was het geloof der uitverkorenen Gods, waarin zij de Heere dierbaar waren. Zij werden dan ook als troetelkinderen geleid in Gods vaderlijke barmhartigheid.

Na een korte wijle gevoelden zij zich hier geheel verkwikt en het gelui der klokken en het trompetgeschal, dat zo welluidend klonk, weerde wel de slaap uit hun ogen, maar toch gevoelden zij zich buitengewoon verfrist als na een verkwikkende sluimering. En door de straten ging het als van mond tot mond: „Er zijn weer pelgrims aangekomen!” En anderen riepen: „En zovelen gingen over de rivier en mochten door de gouden poorten ingaan in de stad!” En dan weer riepen zij: „Een grote menigte lichtgestalten is in onze stad gekomen, en daaruit blijkt, dat er nog meer pelgrims in aantocht zijn, want zij gaan hun tegemoet

hen te vertroosten na doorgestaan leed!” Toen stonden de pelgrims op en wandelden heen en weer. En hoe genoten zij van de tonen der hemelse muziek en hun ogen van een gezicht der hemelse dirlgen. In dit land hoorden of zagen zij niets, dat hun ook maar in 't minst verdriet deed of hen hinderde, alleen toen zij het water, waar zij doortrekken moesten, proefden, vonden zij de smaak enigszins bitter voor het gehemelte, maar de nasmaak was zoet. Zoet is de gedachte voor de oprechte pelgrims altijd bij de Heere te zijn en Hem te dienen dag en nacht in Zijn tempel.

Op deze plaats was een gedenkboek, waarin de namen stonden geschreven van de pelgrims, die er sedert de vroegste tijden geweest waren en een verhaal van hun roemruchtige

Ook werd er veel over gesproken, hoe sommigen de rivier bijna ondoorwaadbaar hadden gevonden, terwijl anderen er slechts tot aan de enkels doorheen gingen. Sommigen gingen er droogvoets door en bij anderen kwam het water tot aan de lippen. In het gedenkboek kwam ook de naam Heman de Ezrahiet voor. De man die veelvuldig geleefd heeft onder felle bestrijdingen en verdrukkingen van het ongelooft. Als van de Heere verstoten menigmaal in de duisternis naar vrolijkheid voor zijn ziel met de klacht: „Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag Uw vervaarissen, ik ben twijfelmoedig.” Met de vraag: „Zult Gij wonderen doen aan doden?” kwam hij tot de Heere. Het zou voor hem wel het

wonder zijn in te mogen gaan. Want vanuit de onzalige fontein van zijn verdorven bestaan kwam altijd dood en verderf naar boven. Dat bond hem met des te meer kracht aan de troon der genade. Vanuit al die banden bad hij in de volle zekerheid van het geloof. Het ruiste door alles heen: „O Heere, God mijns heils, bij dag, bij nacht roep ik tot U”. In al die strijd ging het om de eer des Heeren, de verheerlijking van Zijn grote verbondsnaam. En dat is het onaantastbare werk van Gods genade.

Op deze plaats, het heerlijk land Beulah, zag men ook menigmaal de kinderen der stad in de tuinen des Konings om er bloemruikers te plukken voor de pelgrims, en die hun vriendelijk aan te bieden. Door de heerlijke geur van deze schone bloemen van Gods verbondsbeloften, werden zij daartoe aangedreven. Voor vermoeide en fel bestreden was deze heerlijke reuk een reuke des levens ten leven.

Hier groeide kamfer, nardus en saffraan, specerijriet en kaneel, wierook, myrrhe en aloë en allerlei welriekende kruiden; met de geuren werden de kamers van de pelgrims vervuld, zolang zij daar vertoefden en met de daaruit bereide oliën moesten zij hun lichamen zalven ter voorbereiding om de rivier door te gaan.

Terwijl zij nu zich daar ophielden en hun ure verbeidden, vernam men een gerucht in de stad, dat er een bode uit de Hemelstad was gekomen met een zeer gewichtige tijding voor een zekere Christinne, de vrouw van de Pelgrim die reeds lang zijn sterfelijk kleed in de rivier had achtergelaten en bekleed met het kleed der volmaaktheid in heerlijkheid was opgenomen, om altijd bij de Heere te zijn. Spoedig had men vernomen, waar zij zich bevond en nu reikte de bode haar een brief over van de volgende inhoud: „Wel u, goede vrouw! Ik kom u mededelen, dat de Meester u roept en u verwacht om binnen tien dagen in onvergankelijk gewaad voor Zijn aangezicht te verschijnen!”

Nadat hij haar deze brief had voorgelezen, gaf hij haar een zeker teken, dat hij een waarachtige bode was, en gekomen om haar tot spoed aan te sporen. Het teken, dat hij haar gaf, was een pijl, door de liefde gescherpt, die zacht in haar hart indrong en langzamerhand in haar uitwerkte, dat zij begerde op de haar aangewezen tijd heen te gaan.

Toen de eerste pijl, door de liefde gescherpt, in haar hart drong, werd zij in haar vijandschap getroffen tot verbreking van de kracht der zonde, om te komen tot de onberouwelijke keus de Heere te vrezen. Vanaf die ure werd haar aangezicht in het geloof gekeerd naar Sion. Maar de pijl der liefde die nu zacht in 't hart indrong en langzamerhand in haar uitwerkte, maakte haar gewillig vanuit de wil des Heeren door de rivier te gaan naar het huis des Vaders.

Toen Christinne zag, dat haar ure gekomen was en zij de eerste zou zijn van het gezelschap, die de rivier zou overtrekken, liet zij Stoutmoedig verzoeken bij haar te komen en zeide hem hoe de zaken stonden. Hij gaf haar zijn vreugde te kennen over dit bericht, en zeide, dat het hem een oorzaak van blijdschap geweest zou zijn, indien ook voor hem gekomen ware. Ontbonden te worden en met Christus te zijn is zeer verre het beste. Zij vroeg hem nu om raad, hoe zich het best voor het vertrek toe te rusten. Hij gaf haar dan ook gaarne de gewenste inlichtingen en zeide: „Wij, die overblijven, zullen u vergezellen tot aan de rivier.”

Hierop ontbood Christinne haar kinderen en schonk hun haar zegen. Ook gaf zij haar blijdschap te kennen hierover, dat zij het zegel mocht aanschouwen op hun voorhoofd, en dat zij hier bij haar waren en hun klederen zo rein hadden bewaard.

In de Heere mocht deze moeder afscheid nemen van haar kinderen, door hen te betuigen dat de zegen des Heeren rust op 't wandelen in de weg der gehoorzaamheid. Wees met drang op het teken en zegel van Gods genade, opdat zij de vervulling van Zijn beloften tot zegen en zaligheid voor hun harten, met ernst zouden zoeken.

Eindelijk vermaakte zij een gedeelte van hetgeen zij bezat aan de armen, en vermaande haar zonen en dochters zich steeds bereid te houden voor de bode, die eenmaal ook voor hen zou komen.

Nadat zij deze woorden tot haar gids en tot haar kinderen gesproken had, liet zij Verdediger der Waarheid bij zich komen en sprak tot hem: „Mijn broeder, gij hebt u overal getrouw onder ons betoond; wees getrouw tot in de dood, en de Heere

zal u geven de kroon des levens. Ik wilde u verzoeken een wakend oog te houden over mijn kinderen en hen te bemoedigen als gij hen moedeloos ziet. Mijn dochters, de vrouwen van mijn zonen, zijn getrouw geweest en God zal Zijn belofte aan haar vervullen.”

Aan Standvastig gaf zij een ring ten geschenke. Uiting van vreugde, daar zij hem en anderen met haar, biddende en volhardende in het geloof mochten aantreffen op het daar zo donkere pelgrimspad. Biddende mocht hij in een zware beproeving staande blijven, en dat werd bezegeld met de ring van Gods vaderlijke liefde.

Hoe groot toch is het voorrecht bereid te mogen zijn in te gaan in de eeuwige rust. Laat ons daarop toch letten, want daar is niets heerlijker dan thuis gehaald te worden, en dat deed Christinne blijmoedig heengaan. Zal het ook ons deel zijn?

Nijkerk

R. Kok

Naar de katechisatie

(91)

DE STATEN VAN DE MIDDELAAR

b. Zijn lijden (vervolg)

Het lijden van Christus was voorzeggd als te zullen geschieden overeenkomstig de wil des Vaders ter voldoening van al de eisen van Zijn Goddelijke rechtvaardigheid.

Deze voorzeggingen vinden we o.m. in de „moederbelofte”; in de psalmen 8, 22, 40, 69, 109; Jesaja 53, Daniël 9, Zach. 13.

Afschaduwingen van het lijden zien we in de zond- en schuldoffers (de bloedstorting); op de grote verzoendag. Het opleggen der handen wijst op overgave en overdragen van schuld. Vooral ook de afschaduwing in het Paasoffer.

Het bloed der dieren kon de zonde niet verzoenen. Het was als 't ware plaatsvervangend voor Christus, heenwijzing naar Hem, zolang Hijzelf nog niet in het vlees gekomen was.

Zo zijn de staten van Christus' vernedering en verhoging ook afgebeeld in de z.g. „typen” van Christus, o.a. Jozef, David en Jona.

Onze Heidelbergse wijst op de bijzondere betekenis van Christus' lijden onder Pontius Pilatus. Zij noemt Pilatus de „wereldlijke” rechter. En dit heeft een diepe zin. Er staat niet „wereldse rechter” d.i. een rechter, die werelds, ijdel leefde (en ongetwijfeld was dit ook zo), maar: „wereldlijke” rechter d.w.z. rechter als handhaver van het recht, ja, van het Goddelijk recht, als beseftte hij dit laatste niet als heiden. Het Romeinse recht was nog een openbaring van het zuivere recht. Welnu, zo moeten we achter Pilatus zien: God Zelf als de Rechter van hemel en aarde. Het ontzaglijke was dus hier, dat Christus als schuldovernemende Borg van Zijn volk kwam te staan voor de Goddelijke Justitie, voor het STRENGE OORDEEL GODS!

U zult vragen: maar KAJAFAS was toch de rechter? Zeer zeker. Kajafas mocht echter zijn uitgesproken vonnis niet uitvoeren. Daartoe was nodig, dat politieke veroordeelden voor Pilatus werden gebracht, die dan het doods vonnis eerst zelf moest vaststellen en dan uitvoeren. We zien hier dus de voorzienige leiding van Gods Bestel en Raad. Er is een opmerkelijk VERBAND.

De paradijs-zonde heeft twee aspecten. De mens wilde zelf God zijn en zelf koning. Zie, daarom was het noodzakelijk, dat over Christus het strenge oordeel Gods kwam, om de schuld Zijns volks te boeten en te betalen. En o, eeuwige ondoorgrondelijke liefde des Vaders, Die Zijn eigen geliefde Zoon hiervoor overhad en van de Zoon, Die Zichzelf vrijwillig gaf en dat voor goddelozen, die het strenge oordeel Gods hebben verdiend! Wie dit door ontdekkend licht verstaat en inleeft, zinkt weg in het wonder van vrije genade. En zoveel te groter wordt het, wanneer men dan bedenkt, dat de Borg onschuldig ter dood is veroordeeld en overgegeven aan de kruisdood! U moet maar eens nagaan, dat 7 maal de onschuld van de Heere Jezus voor Pilatus is gebleken. En toch heeft Pilatus Hem veroordeeld. Was dat dan recht? We zien hier echter de twee lijnen: de horizontale lijn van 's mensen doen met volledige verantwoordelijkheid en de verticale lijn van Gods bedoelingen naar Zijn eeuwige raad. Christus is ONSCHULDIG veroordeeld, omdat Hij Zelf in Zijn Persoon geen zonde-gekend noch gedaan heeft. Hij is de Heilige en Rechtvaardige! En toch veroordeeld — opdat Hij het strenge

oordeel Gods zou dragen en de Zijnen daarvan zou bevrijden. Zo werd het profetisch Woord vervuld uit Psalm 69 „Wat Ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven.” „Ons daarmede van het strenge oordeel Gods, dat over ons gaan zou, bevrijdde”, zegt de Katechismus.

„Ons” — hier spreekt de levende kerk. De leerling, die antwoordt, heeft dit bevindelijk leren kennen. Hierop dienen we wel acht te geven, omdat in onze dagen het onderscheidingsvermogen zo zoek raakt en men het „ons” en „wij” zonder nadere onderscheiding betreft op heel de gemeente, op alle gedoopten. Maar zijn we, ondanks alle bevoorrecht, nog onbekeerd d.w.z. dat we nooit iets gevoeld hebben wat dit strenge oordeel Gods betekent en dat dit ons nooit uitgedreven heeft tot de Troon der Genade om onze Rechter om genade te smeken, dan is er alleszins reden om te beven en te vrezen! Ontzettend zal het zijn voor degenen, die ZICHZELF bevrijd hebben en zo met een ingebeelde „bevrijding” straks voor de Rechter zullen verschijnen en dan moeten horen: „Ik heb u nooit gekend.” Maar wat een rijke troost is het anderzijds voor de ontdekkten, voor de verslagenen van hart, die moeten bekennen: ja Heere, het strenge oordeel Gods heb ik verdiend en dat nu over de dierbare Borg het strenge oordeel Gods is gegaan en zo door recht genade heeft verworven, ja, de eeuwige BEVRIJDING van de vloek der wet, van de beschuldigingen van satan en van de veroordelingen in de conscientie!

Smeken we toch om ontdekking en om bevindelijke kennis van deze heilrijke zaken, welke door een oprecht, d.i. een zaligmakend geloof wordt verkregen. Nog is het de „dag der zaligheid”, het „heden der genade”, waarop en waarin ons het Evangelie van vrije genade, van eeuwige bevrijding in Christus nog wordt voorgesteld en gepredikt. Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is en roept Hem nog aan, terwijl Hij nabij is; dat Hij in u verheerlijke de kracht en de zegen van dit Evangelie!

Urk

v.L.

Geroepen naar Gods voornemen

6.

Een vraag beantwoord

Wij hebben de laatste tijd enkele opmerkingen gemaakt over de tweërlei roeping, zoals die door Johannes Calvijn naar voren wordt gebracht. Zonder enige reserve heeft hij daarvan gesproken. Dit is maar niet te halen uit één enkel zinnetje in zijn Institutie of één van zijn andere werken. Dan zou het nog kunnen zijn, dat we al te gemakkelijk aanhaalden. Dit laatste is niet denkbeeldig. Er is een tijd geweest, dat men voor allerlei meningen probeerde Calvijn voor eigen wagen te spannen. Een citaat uit zijn werken was dan soms al genoeg. En nog zijn er genoeg op het zgn. Gereformeerde erf, die dit proberen. Echter behoeft men dit niet te doen, als het gaat over de tweërlei roeping. Een onbevooroordeeld lezen van zijn werken zal dit aanstonds toegeven. Gedurig spreekt Calvijn van de bijzondere werking des Heiligen Geestes, waardoor het Woord krachtig is in de uitverkorenen.

Dat hij de roeping in hen niet alleen de bijzondere maar ook de inwendige roeping noemt lezen we ook meermalen bij hem; Zo b.v. in het vierde boek van de Institutie, als hij schrijft over de kerk in het eerste hoofdstuk. „Hierom moet ook Gods verborgen verkiezing en Zijn inwendige roeping aangezien en bemerkt worden: want Hij alleen weet, welke de Zijnen zijn en houdt de Zijnen onder Zijn zegel ingesloten...”

En ten overvloede halen we hier nog aan, wat Calvijn schrijft over Ezau en Jacob (commentaar op Genesis 25:29): „Hoewel beide broeders overigens van nature gelijk waren, vertoont Mozes ons toch in Ezau's persoon als in een spiegel, hoe alle goddelozen zijn die aan hun verstand worden overgelaten en niet door Gods Geest worden bestuurd. In Jacobs persoon toont hij, dat de genade der aanneming niet ledig is in de uitverkorenen, omdat de Heere haar met Zijn roeping krachtig bezegelt”.

Ik dacht dat deze aanhalingen aan duidelijkheid niet te wensen overlieten!

Toch nemen we nog geen afscheid van Calvijn,

vóórdat we een vraag beantwoord hebben. Het kan nml. zijn, dat iemand zegt: „Zou Calvijn net zo geschreven hebben, als hij vandaag de mensen hoorde spreken over de inwendige roeping?”

Wij weten: velen beroepen zich op de inwendige roeping, terwijl zij het Woord Gods en de uiterlijke prediking gering achten. Met vrome redeneringen verschuilt men zich dan achter het werk van de Heilige Geest en leeft onbekommerd voort. Met opzet brengen we dit naar voren, omdat het wel eens zo gesteld wordt: als Calvijn nú geleefd had, dan zou hij daartegenover anders gesproken hebben.

Nu heeft het in de regel weinig betekenis om met allerlei veronderstellingen te komen. Maar met volle vrijmoedigheid durf ik te schrijven dat hij principieel niet anders getuigd zou hebben. Allereerst omdat hij deze mensen beter gekend heeft, dan wij misschien wel eens denken. En in de tweede plaats, omdat hij tegenover ieder het Woord van God zelf heeft laten spreken.

Misschien klinkt het u vreemd: de grote reformator van Genève heeft de mensen gekend, die van het Woord van God als het van God geschenken middel niets moeten hebben! In zijn dagen gingen ze in een wat ander gewaad dan in de onze. Echter steeds heeft hij de strijd moeten strijden tegen de doperse miskenning van de uiterlijke prediking en het onderwijs door Gods Woord. Ieder die weet van de geestdrijverij, waarmee Calvijn te maken gehad heeft in en buiten Genève, zal dit direct onderschrijven.

Behalve Rome waren hem ook de wederdopers tot vijand. Zowel Luther als Calvijn hebben in allerlei vormen kennis gemaakt met hen, die zich enkel wilden laten leiden door het inwendige woord. En tévéél heeft juist met name Calvijn de majesteit van het Woord Gods in zijn leven gekend en beleden, dan dat hij zich door hen in het minst zou laten leiden. Hij heeft ook tegen de wederdopers geschreven en wij kunnen van hem dan deze krachtige taal horen: „de majesteit van het Woord van God en Zijn sacramenten moet voor ons zó groot zijn dat overal waar we die zien, wij zeker zijn, dat daar de kerk is”.

Het Woord Gods is door Calvijn steeds geprezen. ~~In dat Woord hoort hij de stem van de hoogste Koning, onder Wie wij allen moeten staan. En als iemand tegen hem zegt, dat de prediking van Gods Woord toch maar tevergeefse moeite is, als de Heilige Geest toch alles doet, dan is zijn laatste antwoord: God heeft het ingesteld!~~

Maar nu: al prijst hij het Woord als het van God ingestelde middel, daarom gaat hij niet uit reactie tegenover de wederdoperij en geestdrijverij zeggen: nu moeten we maar niet spreken over de Heilige Geest en Zijn werk en de verkiezing verzwijgen in de prediking. Het is juist zo verkwikend, dat hij nooit tot zo iets gekomen is, maar met nadruk het bijzondere werk van de Heilige Geest naar het Woord van God gesteld heeft.

Verre is het er vandaan, dat Calvijn door de critiek van de geestdrijvers tot letterknechterij gekomen is. Trouwens hoe zou hij, die dé majesteit van Gods Woord zo sterk beleed, zich door mensen laten leiden? Hij streed tegen de onzuivere leer met grote kracht, maar liet zich niet door de vijanden verleiden om niet positief naar beide zijden te spreken over de roeping Gods.

Daarom geloof ik, dat hij vandaag nog zo gesproken zou hebben. Het is de grote waarde van Calvijns werken, dat ze voor zo'n groot deel blijvend actueel zijn. Omdat ze proberen te spreken naar het eeuwig blijvende Woord van God. En naar die waarheid blijft het nodig om te luisteren naar wat Calvijn opmerkt bij Johannes 3 : 16: „Het is wél waar, dat Christus allen voorgesteld is, maar nochtans opent God de uitverkorenen alleen de ogen om Hem door het geloof te zoeken”.

D. Slagboom

Reisindrücken

5

Toen ik in 1965 voor de eerste keer bij mijn kinderen in Canada kwam was Hamilton — de gemeente, waar mijn kinderen lid zijn — vacant. Ds. Laman heeft deze kerk van 1956 tot zijn overlijden in 1964 gediend.

De herinnering aan hem en zijn arbeid leefde nog voort. Ik was toen veertien zondagen in Canada. De meeste zondagen heb ik Hamilton kunnen

dienen. Bijna elke zondag ging ik daar voor in de bediening van het Woord. Tweemaal heb ik er het Heilig Avondmaal bediend. Verschillende kinderen heb ik er gedoopt, ook een eigen kleinkind. Met vele leden kwam ik in contact. Er zijn banden gelegd. Ik was toen nauw betrokken bij het kerkelijke leven van die gemeente.

Er zijn nog andere gemeenten: Toronto aan de noordkant van het Ontario Meer, Vineland, dicht bij de Niagara Falls, Mitchell, London en St Thomas meer naar het westen en Chatham, helemaal in het westen van Zuid Ontario. Toronto is een wereldstad van een paar miljoen inwoners, London een stad van 200.000 inwoners. Hamilton telt bijna driehonderd duizend inwoners. De overige plaatsen zijn veel kleiner. De kerkbezoekers komen uit de wijde omtrek. De grootte van de plaats waar het kerkgebouw staat is daarbij niet van betekenis. Het gaat om de emigrantén uit Holland. De onderlinge afstand tussen de verschillende kerken is groot, wel 50 mijl of meer. Alleen de kerk van Dundas, die we nog niet genoemd hebben, ligt vrij dicht bij die van Hamilton. En eveneens de kerken van St Thomas en London, wier onderlinge afstand slechts enkele mijlen is. In het verre westen van Canada, in de provincie Brits Columbia, zijn ook nog twee gemeenten namelijk Aldergrove en Pitt Meadows. Deze gemeenten liggen in de buurt van de havenstad Vancouver. Verder zijn nog te noemen Grand Rapids, te beschouwen als de moedergemeente. Deze plaats ligt in Michigan, westelijk van Zuid-Ontario. En Clifton in New Jersey. Grand Rapids en Clifton liggen in de Verenigde Staten. Zij vormen met de kerken in Zuid-Ontario een classis. De afstanden zijn wel groot, maar het is mogelijk samen te komen. De afgevaardigden van Grand Rapids en Clifton moeten dan, als ze per auto komen, rekenen op een dag reizen heen en een dag reizen terug. Hamilton ligt nog het gunstigst als centrum-gemeente. De afstand naar Clifton is ongeveer 420 mijl en naar Grand Rapids 350 mijl. De gemeenten in het verre westen vormden vroeger een classis met Artesia in Californië en Edmonton en Red Deer in Alberta, maar die gemeenten bestaan niet meer. Er was niet voldoende levensvatbaarheid. Verschillende emigranten, die eerst behoorden tot Edmonton of Red Deer zijn verhuisd naar Ontario en behoren nu tot een der andere gemeenten. De beide kerken in Brits Columbia zenden afgevaardigden naar de Synode, die elk jaar gehouden wordt. Daardoor is er toch nog enig contact.

De genoemde gemeenten vormen samen de Free en Old Christian Reformed Churches van Canada en de Verenigde Staten. Zij zijn voornamelijk samengesteld uit emigranten uit alle delen van ons land, die hier tot verschillende kerken hebben behoord. Naast velen, die van oorsprong Christelijk Gereformeerd waren, vindt men er ook, die vroeger tot de Gereformeerde Gemeenten, tot de Gereformeerde Bond in de Hervormde kerk of tot andere kerken behoorden.

De vorming van het kerkelijk verband heeft niet zonder moeilijkheden zijn beslag gekregen. In de loop der jaren zijn deze gelukkig overwonnen en heeft de kerkelijke samenbinding een zekere hechtheid verkregen.

De meeste gemeenten mogen zich verheugen in het bezit van een eigen predikant. De gemeenten, die nu vacant zijn, hebben, op een enkele uitzondering na, voorheen een predikant gehad. Vier predikanten behoorden vroeger tot de Christelijke Gereformeerde kerken. Twee predikanten hebben hun opleiding in het nieuwe werelddeel genoten. Zij komen uit ons land en zijn in hun jeugd geëmigreerd. Er zijn thans drie studenten in opleiding. We hopen hier nog op terug te komen.

In de loop der jaren is er veel veranderd. De meeste emigranten, die zich 15 à 20 jaar geleden in Canada vestigden, zijn nu van middelbare leeftijd of ouder. De mannen hebben hun werk buitenshuis gevonden in fabrieken en elders. Zij zijn de engelse taal voldoende machtig geworden. Vele vrouwen zijn slechts weinig met de eigenlijke Canadezen in contact gekomen en hebben na vele jaren nog moeilijkheden met de taal. Zij spreken maar het liefst hun moedertaal. Sommige raken niet echt „thuis” in Canada.

Met de kinderen is het anders. De oudere kinderen, die mee-emigreerden, vonden ook een werkkring buitenshuis. De kleinere kinderen kwamen op engelse scholen. De kinderen, die in Canada geboren werden en worden, groeien helemaal in het nieuwe land op zonder enige band of herinnering

aan het oude vaderland. Zij kunnen zich in het algemeen beter uitdrukken in het engels — Canadees engels — dan in het Nederlands. Daar komt bij, dat verschillende jongeren met Canadezen in het huwelijk treden. Tot nu toe is dat uitzondering, maar het is wel te verwachten, dat dit in de toekomst zal toenemen naar mate de contacten met de overige bevolking sterker worden.

Aanvankelijk kon met preken en bearbeiding in het Nederlands worden volstaan. Enkele predikanten arbeiden al vele jaren daar en zijn met de gemeenten mee-gegroeid en hebben de ontwikkeling meegemaakt. Op de catechisaties en op de zondagsschool moest het engels de voertaal worden. Later kon niet worden volstaan met twee Nederlandse diensten per zondag. Er werden engelse diensten ingelast. Toen ik in 1965 voor het eerst in Canada kwam, had dit proces al een aanvang gemaakt. Er werden toen ook in Hamilton al engelse diensten gehouden. Maar het werd mij nog mogelijk gemaakt tweemaal in het Nederlands te preken. Thans is dat niet meer mogelijk. Nu is er overal ten minste één engelse dienst per zondag. Het komt ook al voor, dat er twee engelse diensten zijn en dat slechts eens in de veertien dagen een Nederlandse dienst wordt gehouden.

De overgang moet met veel takt geschieden, want velen kunnen een engelse dienst niet voldoende volgen. Die mensen blijven dan gemakkelijk thuis, wat natuurlijk niet juist is. In 1969 kwam ik onverwacht in een gemeente, waar een preek in het engels zou worden gelezen. Er waren mensen thuis gebleven, die gekomen zouden zijn, als ze geweten hadden, dat er in het Nederlands gepreekt zou worden. Voorlopig zullen er nog wel Nederlandse diensten blijven.

In Grand Rapids en Clifton worden al jarenlang elke zondag twee engelse diensten gehouden. In Grand Rapids werd tot voor enkele jaren voor een paar mensen eens per maand nog in het Nederlands gepreekt. Nu preekt Ds. Tamminga er alleen in het engels. In Clifton waren er tot voor kort drie diensten: twee in het engels, een in het Nederlands. De Nederlandse dienst is nu afgeschaft. In plaats daarvan houdt de plaatselijke predikant Ds. Smits — ons allen welbekend — des woensdagavonds een Nederlandse dienst, die behoorlijk bezocht wordt. Dan kunnen er ook mensen komen uit de omgeving, die tot een andere kerkgroep behoren. En zo wordt het zaad van het evangelie ook in het nieuwe werelddeel gestrooid.

B.

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

Het is maandagmorgen. Ik zou willen vragen: Zijn jullie gisteren allemaal twee keer naar de kerk geweest? Voor zover dat mogelijk is, is dat eis van Gods Woord.

Ik zeg: Voor zover dat mogelijk is. Want ik wil er natuurlijk rekening mee houden, dat er ook zieken onder jullie zijn, die niet hebben gekund. Er zijn er misschien wel onder jullie die nooit naar de kerk kunnen, omdat men altijd op bed moet liggen. Dat is heel erg, als men al zo vroeg een zwaar kruis moet dragen. We willen jullie niet vergeten. Het is een voorrecht, dat als je niet naar de kerk kunt, dat de Heere je toch evenwel een zegen geven kan. Hij is aan geen tijd of plaats gebonden.

Hebben jullie daar weet van, beste vrienden? Want als je altijd aan huis gebonden bent, erger nog: aan je bed, dan wil je wel eens graag bezoek hebben. Je zit dan uit te kijken of er niet iemand komt, die je zijn of haar meeleven wil betonen. Het is allemaal heel menselijk en heel begrijpelijk.

Doch het komt nog al eens voor, dat men door mensen op de duur vergeten wordt. En dan wordt het moeilijker. Dan begint de eenzaamheid je te besluipen en te bekruipen. Dan kan er opstand in het hart komen. Want om in alle tegenspoed geduldig te zijn, daar is genade voor nodig. Die genade willen we degenen die met veel tegenspoeden te kampen hebben van harte toebidden.

Wat is het anders groot, als men door de mensen vergeten wordt, te mogen ervaren dat de Heere je niet vergeet. Het staat in Psalm 40 zo heel mooi:

Schoon ik arm ben en ellendig,
Denkt God aan mij bestendig.

Dat is het grootste wat er bestaat. N.l. te beleven, dat de Heere je niet vergeet. Dat Hij aan je denkt. Dit wordt ervaren, wanneer Hij door Zijn woord tot je spreekt, zodanig dat het als een woord van

God tot je komt. Als dit dan in geloof aanvaard mag worden, dan gaat er kracht van uit. Dan wordt ervaren, dat het evangelie een kracht Gods tot zaligheid is, voor een ieder die gelooft. En dat is een rijke ervaring. Dan kan men wel zingen in de druk:

Hoe groot, hoe vrees'lijk zijt G' alom,
Uit Uw verheven heilgdom,
Aanbidd'lijk Opperwezen!
't Is Israëls God, die krachten geeft,
Van Wien het volk zijn sterkte heeft.
Looft God; elk moet Hem vrezen.

Wanneer men in dagen van druk zo gesteld mag zijn, dan is het wel uit te houden. Dan heeft men aan de Heere genoeg en men krijgt van de Heere nooit genoeg. Dat is het geheim van de liefde. Dat kan men in de kerk beleven, eh het is groot als het daar gebeuren mag. Doch men kan dat ook thuis beleven. En het is niet minder groot, als het daar gebeuren mag.

En dat is toch heus geen zaak, alleen voor oude mensen, maar jonge mensen kunnen daar ook in delen.

Dit dan ten opzichte van diegenen die niet naar de kerk kunnen, die „wettelijk” verhinderd zijn, zoals dat genoemd wordt.

Doch als je niet „wettelijk” verhinderd bent geweest, dan hoop ik van jullie te mogen aannemen, dat je twee maal naar de kerk geweest bent. Jullie bemerken wel, dat ik het erg voorzichtig schrijf. Ik schreef namelijk, dat ik „hoopte” te mogen aannemen, dat je twee maal geweest bent. Want ik bemerk het zelf wel, dat er nog al enkelen zijn, om niet te zeggen „velen” die maar één keer gaan. En dan niet om dat ze daar behoefte aan hebben, maar omdat dit nu eenmaal móét. Want anders gingen ze helemaal niet. Een dergelijke houding tegenover de dienst van God, is natuurlijk niet uit God. Maar die is ronduit uit de Boze. Ten deze zou ik willen zeggen: Wedersta de Boze, en hij zal van u vlieden.

Misschien zeggen sommigen van jullie: Ja maar, dat kun je niet in eigen kracht, dat gaat zo maar niet.

Als je daar dan maar goed van overtuigd bent, dat je het niet in eigen kracht kunt en dat het zó maar niet gaat. Want dan gebruik je deze vrome „goedkope” uitdrukking niet, om er jezelf achter te verschuilen, zoals dit zo menigmaal gebeurt door jongeren en ook... ouderen!! Doch dan drijft je dit uit naar God, de Bron van kracht, om van Hem kracht te begeren. En als je werkelijk kracht van de Heere begeert in de strijd tegen de Boze, dan zal de Heere je niet beschaamd laten staan.

Welzalig is hij, die al zijn kracht
En hulp alleen van God verwacht.
Die kiest de welgebaande wegen.

En deze wegen lopen ook naar de kerk.

Het is „levensgevaarlijk” om ten deze z'n „plicht” te verzaken. Terwijl ik dit schrijf, denk ik aan Hebr. 10: 24-27: „En laat ons de onderlinge bijeenkomsten niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkander vermanen; en dat zoveel te meer, als gij ziet dat de dag nadert. Want zo wij wilens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid verkregen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden, maar een schrikkelijke verwachting des oordeels, en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden.” Ik hoop, beste vrienden, dat jullie dit ernstig in overweging zullen nemen. Dan zul je zeker niet onnodig thuisblijven. Waar zou je trouwens de moed vandaan halen, om dit te doen, als de Heere je roept? Je kunt gewis nergens beter verkeren, dan „in het heilgdom, waar het volk vergaderd is”. Daar wil de Heere Zelf ook wezen. Want waar twee of drie in Zijn Naam vergaderd zijn, daar is Hij in het midden van hen.

Als je nu trouw naar de kerk gaat, dan heb je natuurlijk ook met de preek te maken. Daar waren we met elkander over aan het denken. We hebben al vastgesteld, dat een preek niet bepaald twee uur hoeft te duren. Maar we hebben ook gezegd niet op die „goedkope-uur-preekjes” gesteld te zijn. Degenen, die daar de zaak mee denken te kunnen redden, moeten ontdekken in heel veel gevallen, dat dit de kerk in „versneld tempo” op weg naar haar faillissement helpt. Doch nu genoeg hierover.

Als je in de kerk zit, gaat het over de „inhoud” van de preek. Jonge mensen hebben ook oren gekregen. Jonge mensen luisteren vaak heel kritisch. Op zichzelf is dat helemaal niet erg. Het is zelfs te

prijzen, wanneer iemand kritisch luistert, als de kritiek maar niet uit een verkeerde bron voortkomt. Dat is uit een hart dat vol vijandschap zit tegen de waarheid.

Want als dit het geval is, dan kan er door de beste dominee kwalijk wat goeds gezegd worden. Men heeft dan overal kritiek op. Men heeft kritiek op z'n houding, op z'n stem, op z'n tekstkeuze, op z'n tekstverklaring en op de preek, die daarop gebaseerd is, kortom, op alles en nog wat.

Wat gezegd wordt, spreekt dan ook helemaal niet aan. Men heeft zich van te voren, onder leiding van de duivel, gepantserd tegen het „tweesnijdend scherpe zwaard des woords” van God. Het gaat er dan niet „in”, zoals dat heet. Het woord vloeit van de zondigen af, net als het water van de rotsen.

Als een dominee scherp de zonde veroordeelt en naar het woord van God door de schrik des Heeren zoekt te bewegen tot het geloof, dan noemt men zulk een dominee onmenselijk zwaar. Het is dan een man zonder evangelie. Hij preekt allemaal „hel en verdoemenis”. Althans, men hoort niet anders, omdat men „eenzijdig” luistert.

Hiermede wil ik natuurlijk niet zeggen, dat een dominee niet „eenzijdig” kan preken. Dat kan natuurlijk ook voorkomen en dat zal ook wel eens voorkomen. Ik vraag mij zelf zelfs wel eens af, of het niet eens een keer nodig kan zijn, om op bepaalde zaken eens „eenzijdig” de nadruk te leggen.

Ik denk bijvoorbeeld aan Jona. Die moest naar de goddeloze stad Nineve, om te prediken de prediking, die de Heere tot hem spreken zou. En wat móest Jona nu prediken? „Nog veertig dagen en dan zal Nineve worden omgekeerd”. Dat was niet het woord van Jona, maar dat was het woord van God. Dat moest hij zeggen en meer niet. Hij mocht het ook niet anders zeggen.

Dat was toch ook een boodschap. En dan tot die „arme heidenen”. Zo doet men het tegenwoordig niet meer. Men weet het nu beter. Dit is geen „manier” om de heidenen te lijf te gaan. Je moet het anders doen, zegt men! Maar ik zeg het ze nog niet na.

Maar denken jullie er ook eens over, dan gaan we de volgende keer weer verder.

Jullie aller Vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent

INGEZONDEN

Het REFORMATORISCH DAGBLAD is voornemens om D.V. per 1 april a.s. definitief dagelijks (6x per week) te gaan verschijnen. Het ligt daarbij in de bedoeling reeds op 27 maart het 1e nummer GRATIS te laten uitkomen, hetwelk tevens als proefnummer zal dienen en daarom op grote schaal zal worden verspreid. De abonnementsprijs van het dagblad stemt overeen met de gangbare tarieven van de huidige landelijke dagbladen. Gebleken is, dat vele sympathisanten bereid zijn te helpen zorgen voor een gezonde financiële basis, door de 1e maal geheel vrijwillig hun abonnementsgeld dubbel te voldoen, of het te verhogen met een milde gift.

T.z.t. zullen daarom aan alle abonnees 2 accept-girokaarten worden toegezonden, namelijk 1 voor het normale abonnementsgeld voor „Het Reformatorisch Dagblad N.V.”, en 1 voor vrijwillige overbetalingen en/of giften voor de „Stichting Reformatorische Publikatie”. De administratie is gevestigd te Apeldoorn, Korenstraat 9, en funktioneert inmiddels volledig. Ook de redactie is inmiddels voltallig. Het personeel kon geheel vanuit de geref. gezindte worden betrokken.

Onder de reformatorisch gezinden wordt wegens deze ontwikkeling veel dankbaarheid en enthousiasme gevonden. Er is overigens nog gelegenheid om deel te nemen in het kapitaal (door 1 of meer aandelen à f 100,—). Bijdragen voor aandelen of als gift kunnen worden gestort op giro 159 99 99 t.n.v. Stichting Reformatorische Publikatie, Korenstraat 9, Apeldoorn (tel. 05760-15202).

Boekbespreking

BETWIST SCHRIFTGEZAG door Dr. C. Trimp
Uitgeverij De Vuurbaak, Groningen

Dit boek bevat een bundel opstellen over de autoriteit van de Bijbel. Op de achterzijde van de omslag vinden we een belangrijke aantekening, als volgt: Dr. Trimp, hoogleraar aan de Theologische Hogeschool van de Gereformeerde Kerken te Kampen, geeft in deze bundel een aantal opstellen rond het uiterst actuele thema van het gezag van de Bijbel. In enkele van deze studies schetst hij de strijd om dit vraagstuk, zoals die in het verleden is gevoerd, waarbij hij brede aandacht besteedt aan o.m. de controversen tussen Herman Bavinck en de 'ethische' theologen in Nederland en het conflict tussen Gresham Machen en de modernisten aan de Princeton University in de U.S.A. In andere opstellen biedt hij een heldere analyse van eigentijdse opvattingen, o.a. die van H. M. Kuitert, de Gen. Synode van de Ned. Herv. Kerk en het 2e Vaticaans Concilie.

De titels van de opstellen zijn I Het getuigenis der

Schriften; II Honderd jaar kritiek te Kampen; III Bavinck en de 'Ethische'; IV Alarm om de bijbel; V Om de waarheid van het evangelie; VI 'Dialogisch' Schriftgezag; VII De tragedie van de brede weg; VIII De constitutie van het Tweede Vaticaans Concilie over Openbaring, traditie en Heilige Schrift. Na de opstellen volgen nog een tekst- en een naamregister.

In een woord vooraf maakt de schrijver enkele opmerkingen, waaruit we het volgende overnemen: De schrijver heeft getracht een voornamelijk oriënterende informatie te bieden omtrent de actuele en historische contouren, waarbinnen de strijd om het gezag van de Heilige Schrift als betrouwbaar Woord van de levende God zich in deze jaren afspeelt. Ter illustratie van het feit, dat dit geding ook ver buiten onze grenzen wordt gevoerd, is enige aandacht gevraagd voor Duitse en Amerikaanse lectuur, terwijl de behandeling van de Constitutie **Verbum Dei** van het Tweede Vaticaans Concilie in geen geval ontbreken mocht. Het is des schrijvers wens, dat de lectuur van deze opstellen de lezers zal weten te winnen tot deelneming aan de intense worsteling van onze jaren, die als een geestelijke strijd naar ons toe komt en in feite niets minder dan de zekerheid des geloofs, het fundament van de christelijke kerk en de grondslag van wetenschap en cultuur tot inzet heeft.

Uit een en ander blijkt duidelijk, dat de schrijver een positief standpunt inneemt in overeenstemming met onze belijdenis. Daarom verheugen we ons over de verschijning van dit boek. Het gaat over een heel belangrijke zaak. Het is niet ieder gegeven een dergelijk boek te schrijven. Er moet bijzondere belangstelling voor deze materie zijn en voldoende inzicht om zo'n werk van het begin tot het einde goed te volgen. De zaak móet onze belangstelling hebben. Het gaat immers om het onvoorwaardelijke gezag van de Heilige Schrift. Dit boek is oriënterend. De schrijver heeft ons wat te zeggen. We doen er goed aan naar hem te luisteren. Het is een verheugend verschijnsel, dat in deze tijd van ondermijning van het Schriftgezag er nog bekwaame theologen gevonden worden, die het opnemen voor het absoluut gezag van de Schrift als Woord van God.

Het boek telt 227 blz. en kost f 15,—.

B.

Tegen de meeste kwalen hebben onze
geneeskrachtige kruiden hun voortreffelijke
werking reeds bewezen, o.a.

HOOFDPIJNKRUIDEN

(bevat geen verdovende gifstoffen)

KRUIDEN TEGEN AAMBEIEN

(reeds na enkele dagen al duidelijke
resultaten merkbaar)

REUMATIEKKRUIDEN

(zowel bij gewrichts- als spierreuma)

EXCEEMKRUIDEN

(geneest van binnen uit alle soorten exceem)

Alle soorten kruiden zijn verpakt in kuren
voor een maand à f 6,75
(geen bijkomende kosten)

DROGISTERIJ SIKKING

BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM
Tel. 023-312882 - Giro 190609

Wij leveren u alle

Bijbels en Psalmboekjes

(Statenvertaling)

franko thuis

H.H. Kerkeraden!

Voor de levering van **huwelijksbijbels** houden
wij ons aanbevolen

BOEKHANDEL VAN LEEUWEN

Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-1783
na 7 uur: Almerelaan 1, telef. 05277-1593

STICHTING REFORMATISCHE PUBLIKATIE

Korenstraat 9, Apeldoorn, tel. 05760-15202

MET INGANG VAN HEDEN

is de afdeling Propaganda ondergebracht te
Apeldoorn, Korenstraat 9. De leiding van
het geheel is tevens gewijzigd. Als hoofd
buitendienst/propaganda is de heer G. v. d.
Berg te Veenendaal aangesteld (tel. thuis
08385-11491).

Een en ander houdt in, dat u **vanaf dit moment** geen stukken, verzoeken, enz. meer
ontvangt van de voormalige secretaris, de
heer J. C. Jongeneel, Heicop 6 te Kockengen,
doch dus alleen van onze heer v. d. Berg
c.q. onze propaganda-afdeling te Apeldoorn.
U wordt vriendelijk verzocht hiervan **goede
nota** te nemen.